

Славкова Олена Павлівна, доктор наук, професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування, Сумський національний аграрний університет, 40021, м. Суми, вул. Г.Кондратьєва, 160, тел.: (+38) 0509354287, e-mail: olena.slavkova.snau@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-1864-0810>.

Шестерніна Наталія Петрівна, магістр з публічного управління та адміністрування, заступник директора Сумського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги, 40014, м. Суми, вул. Петропавлівська, 108, тел.: (+38066)7529108, e-mail: sh.natalia22@ukr.net, <https://orcid.org/0009-0002-7904-3953>.

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ НАДАнням БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНІ СЕРВІСНІ СИСТЕМИ

Анотація. В процесі проведеного дослідження публічного управління сервісів безоплатної правової допомоги, як виду державної гарантії, доведено, що воно передбачає правопросвітництво щодо прав та свобод та їх порядок реалізації чи відновлення, а також щодо порядку оскарження рішень, дій, бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. БППД, відповідно до законодавства передбачає надання правової інформації або консультацій чи роз'яснень з правових питань, в тому числі і письмово; складання заяв, скарг, інших документів правового характеру (крім процесуальних документів, а також надання допомоги щодо доступу особи до БВПД та медіації (пропонування медіації)). Підкреслено, що на практиці електронне врядування органів місцевого самоврядування здебільшого зводиться до електронного спілкування з населенням. Проте електронний уряд має сприяти вирішенню існуючих проблем в управлінні, а саме переходу від бюрократії до електронного документообігу. З метою підвищення прозорості та наближення її до потреб і запитів суспільства необхідно запровадити електронну форму спілкування з громадянами. Це відбувається поступово. Встановлено, що мобільний додаток «Безоплатна правова допомога» був створений як сервіс системи БПД з метою спрощення доступу до правничої допомоги, і містить інформацію щодо розташування МЦ та РЦ, категорії суб'єктів на БВПД, інформацію про наявність інших точок доступу.

Досліджено питання щодо роботи сервісів системи БПД та визначено що це публічні послуги, які надає система БПД різноманітними способами та засобами, в тому числі і за допомогою Інтернет-мережі. Такі послуги мають здебільшого інформаційний характер, і є подібними до адміністративної послуги, що надається засобами електронного врядування. Відповідно до ЗУ публічні послуги представляються виключно державними органами влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, організаціями, установами, які знаходяться в їх управлінні.

Визначено, що робота консультативних пунктів доступу до безоплатної правової допомоги є саме тим сервісом системи БПД, який забезпечує рівні можливості безперешкодного та безбар'єрного доступу населення до правової допомоги.

Ключові слова: публічне управління, державне управління, правова допомога, безоплатна правова допомога, сервіси безоплатної правової допомоги.

Slavkova Olena Pavlivna, Doctor of Science in Economy, professor, Head of public management and administration department Sumy National Agrarian University, 40021, Herasyma Kondratieva str, 160, Sumy, 40000, тел.: (044) 264-52-54, e-mail: olena.slavkova.snau@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-1864-0810>.

Shesternina Nataliia Petrivna, master of public management and administration, deputy director of the Sumy local center for providing free secondary legal aid, 40014, Sumy, Petropavlivska str., 108, phone: (+38066)7529108, e-mail: sh.natalia22@ukr.net, <https://orcid.org/0009-0002-7904-3953>

PUBLIC MANAGEMENT OF PROVISION OF FREE LEGAL AID THROUGH STATE SERVICE SYSTEMS

Abstract. In the process of the conducted research on the public management of free legal aid services, as a type of state guarantee, it was proven that it provides legal education on rights and freedoms and the procedure for their implementation or restoration, as well as on the procedure for appealing decisions, actions, inaction of state authorities, local self-government bodies, officials and officials. BPPD, in accordance with the legislation, provides for the provision of legal information or consultations or clarifications on legal issues, including in writing; drawing up statements, complaints, other legal documents (except for procedural documents, as well as providing assistance regarding a person's access to the BVPD and mediation (offering mediation). It is emphasized that in practice, electronic governance of local self-government bodies is mostly reduced to electronic communication with the population. However, electronic government should contribute to the solution of existing management problems, namely the transition from bureaucracy to electronic document management. In order to increase transparency and bring it closer to the needs and requests of society, it is necessary to introduce an electronic form of communication with citizens. It happens gradually. It was established that the mobile application "Free legal aid" was created as a service of the BPD system with the aim of simplifying access to legal aid, and contains information about the location of MCs and RCs, categories of subjects at the BVPD, information about the availability of other access points.

The question regarding the operation of the services of the BPD system was investigated and it was determined that these are public services provided by the BPD system in various ways and means, including through the Internet. Such services are mostly informational in nature and are similar to the administrative service provided by means of electronic governance. According to the Law, public services are

provided exclusively by state authorities, local self-government bodies, enterprises, organizations, and institutions under their management.

It was determined that the work of advisory points of access to free legal aid is precisely the service of the BPD system that provides equal opportunities for unobstructed and barrier-free access of the population to legal aid.

Keywords: public administration, state administration, legal aid, free legal aid, free legal aid services.

Постановка проблеми. Швидка розбудова інформаційного суспільства в умовах інтеграції України до Європейського Союзу зумовила перегляд взаємовідносин між державою та суспільством у напрямку забезпечення найбільш повного задоволення потреб кожної людини. Однією зі складових розвитку інформаційного суспільства є надання державних послуг за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, в тому числі і надання таких послуг системою безоплатної правової допомоги. Тобто виникає потреба організації системи з формуванням необхідних умов для підвищення ефективності, прозорості, відкритості діяльності центрів безоплатної правової допомоги всіх рівнів з використання інформаційно-комунікаційних технологій для розбудови нового типу надання своїх послуг, орієнтованих на задоволення потреб громадян. Це може відбуватися шляхом визначення та застосування відповідного науково обґрунтованого та законодавчо визначеного інструментарію на основі впровадження інформаційно-комунікаційних технологій.

За час карантинних заходів з березня 2020 року, а наразі, із запровадженням в країні військового стану, ще більше зросла потреба у наданні правової допомоги з широкого спектру правових питань громадян. Саме задоволення таких потреб стало можливим за допомогою сервісів системи безоплатної правової допомоги, що і зумовило обумовлює актуальність обраної теми дипломного дослідження. Створення цілісної суб'єктної системи первинної та вторинної безоплатної правової допомоги та забезпечення її належного функціонування є головним завданням держави на шляху реалізації права громадян на безоплатність. Запровадження механізму підвищення якості та доступності безоплатної правової допомоги, сприяння розширенню доступу до правосуддя в рамках права на справедливий суд, створення ефективної системи контролю за якістю правової допомоги. безоплатна правова допомога є необхідною умовою реалізації державної політики щодо функціонування та розвитку системи безоплатної правової допомоги в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми та виклики, пов'язані з публічним управлінням надання безоплатної правової допомоги через державні сервісні системи та особливостями інформаційного забезпечення таких систем знайшли своє відображення у працях відомих науковців і практиків, зокрема Данилевська Ю. О., Клименко І. В., Леган І. М., Павлик Л. В., Соломко Ю.І., Чанцева Т. П., Шестерніної Н.П. та інших. Разом з тим, маючи значні наукові доробки із визначених питань та практичний досвід країн Європи, є доцільність у продовженні наукових досліджень для удосконалення

публічного управління надання безоплатної правової допомоги через державні сервісні системи.

Мета статті – дослідження надання безоплатної правової допомоги через державні сервісні системи її особливостей та механізмів державного управління впровадженням перспективних моделей на сонові досягнень зарубіжних країн.

Виклад основного матеріалу. Запровадження в Україні системи безоплатної правової допомоги відбувалося на підставі «Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод» (далі - Конвенція)[1]. Відповідно до ст. 6 § 3 (с) Конвенції визначено що кожна особа може «... захищати себе особисто чи використовувати юридичну допомогу захисника, вибраного на власний розсуд, або – за браком достатніх коштів для оплати юридичної допомоги захисника – одержувати таку допомогу безоплатно, коли цього вимагають інтереси правосуддя» [1].

В Резолюції 1466 (2005) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Про виконання обов'язків та зобов'язань Україною» від 05.10.2005 р. [2] було визначено необхідність впровадження системи безоплатної правової допомоги (далі - БПД) у відповідності до стандартів Ради Європи та практики Європейського Суду з прав людини з метою покращення доступу до правосуддя .

На виконання поставлених завдань, враховуючи норми статті 59 Конституції України [3], яка визначає право кожного на професійну правничу допомогу в тому числі і безоплатну та свободу у виборі адвоката своїх прав і була впроваджена система БПД. При чому, було визначено, що право на безоплатну професійну правничу допомогу гарантується державою.

Законом України «Про безоплатну правову допомогу» від 02.07.2011 № 3460-VI [4] було визначено поняття права на БПД, порядок реалізації права на БПД, підстави та порядок надання такої допомоги, в тому числі і державні гарантії надання БПД.

Відповідно до норм ст. 7 та ст. 13 Закону України «Про безоплатну правову допомогу», виділяють поняття «безоплатна первинна правова допомога» (далі БППД) та «безоплатна вторинна правова допомога» (далі БВПД) [4]. БПД, як вид гарантій держави, передбачає правопросвітництво щодо прав та свобод та їх порядок реалізації чи відновлення, а також щодо порядку оскарження рішень, дій, бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. БППД, відповідно до законодавства передбачає надання правової інформації або консультацій (роз'яснень) з правових питань, в тому числі і письмово; складання скарг, заяв та інших документів правового характеру (крім процесуальних документів, а також надання допомоги щодо доступу особи до БВПД та медіації (пропонування медіації) [4]. БВПД передбачає такі послуги, як захист, представництво інтересів осіб в судах, органах держави, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами а також складання процесуальних документів до суду. Відповідно норм ст. 14 Закону України «Про безоплатну

правову допомогу» [4], право на які отримують соціально незахищені категорії населення в цій нормі.

Що стосується надання БВПД іноземним громадянам, то відповідно до Закону про безоплатну правову допомогу «...право на таку допомогу мають громадяни/піддані держав з якими Україна уклала міжнародні договори про правову допомогу, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також іноземці та особи без громадянства відповідно до міжнародних договорів, учасником яких є Україна, якщо такі договори зобов'язують держав-учасниць надавати певним категоріям осіб безоплатну правову допомогу...» [4].

Щодо спеціальних органів та установ які надають БПД, тут слід відмітити систему таких органів, яка має свою структуру. На чолі системи БПД знаходиться Координаційний центр з надання правової допомоги який знаходиться у складі Міністерства юстиції України.

Другою ланкою є місцеві центри з надання БПД, які, відповідно до Положення про центри з надання БВПД від 02.07.2012 № 967/5 в редакції від 10.03.2015 № 329/5[5] мають певні рівні та повноваження і до яких відносяться Регіональні центри з надання безоплатно вторинної правової допомоги (далі - РЦ) та Місцеві центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги (далі МЦ). Положення про центри визначило сучасну систему центрів з надання БВПД на території України на республіканському, регіональному та місцевому рівнях. В подальшому вносилися зміни до Положення, але в цілому, суть системи не змінилася.

На сьогодні є чинним Наказ Координаційного центру з надання правової допомоги від 02 грудня 2021 року № 149 «Про затвердження типових структур територіальних відділень» було затверджено типові структури регіональних та місцевих центрів системи безоплатної правової допомоги. Для забезпечення ефективної реалізації політики держави у сфері надання безоплатної правової допомоги, незалежності, прозорості управління системою, відповідно до норм наказу Міністерства юстиції України від 17.03.2020 № 662/7, було утворено Наглядову раду Координаційного центру [6].

Отже, основними завданнями системи БПД, на сьогодні, є захист прав людини шляхом забезпечення рівного доступу до правової інформації та правосуддя, посилення правових можливостей і правової спроможності представників соціально вразливих груп, територіальних громад та спільнот. Для виконання поставлених завдань було розбудовано широку систему організаційно-управлінської діяльності системи шляхом створення вертикального управління у вигляді Координаційного центру з надання правової допомоги на державному рівні та центрів БВПД на регіональному та місцевих рівнях.

За час свого розвитку система БПД сформувала розгалужену мережу центрів з надання безоплатної правової допомоги на державному, регіональному та місцевому рівні і базується на принципах рівної можливості доступу до послуг безоплатної правової допомоги. Порядок звернень за БВПД врегульовано нормами Закону про БПД. Відповідно до ст. 13 та 18 Закону про

БПД повнолітні особи за місцем проживання або перебування можуть звернутися до центру з надання БПД за вторинною правовою допомогою. В інтересах неповнолітніх дітей звертаються їх батьки або законні представники. Звернення в інтересах недієздатних або обмежено дієздатних осіб подаються піклувальниками або їх опікунами.

Обов'язково при зверненні необхідно надати всі документи, які підтверджують право особи на БВПД, після чого, МЦ повинен протягом 10 днів прийняти рішення або про надання БВПД або про відмову у наданні БВПД та письмово повідомити про заявника. Рішення про відмову в наданні БВПД надсилається особі, що звернулася та роз'яснюється її право на оскарження такого рішення. При звернення осіб щодо надання БВПД або надходження інформації про затриманих осіб від близьких родичів та членів їхніх сімей, Центр надання БВПД повинен прийняти рішення про надання БВПД з моменту затримання особи. РЦ після отримання постанови ухвали слідчого судді, суду слідчого, прокурора про залучення захисника для здійснення захисту повинні призначити захисника негайно. Після прийняття рішення про надання БВПД РЦ або МЦ призначається адвокат, з яким центром укладений контракт який співпрацює з центром на постійній основі. При призначенні адвоката враховується його спеціалізація, досвід роботи, навантаження, складність справи. Представництво інтересів осіб, які мають право на БВПД, в суді у певній категорії трудових спорів, малозначних справ чи для складання документів процесуального характеру може здійснюватися також працівниками центру і його повноваження оформлюються наказом та довіреністю. Якість надання БВПД а також порядок його надання регулюється «Стандартами якості надання БВПД у цивільному, адміністративному процесі та представництва у кримінальному процесі».

Якість надання БВПД являє собою поєднання сучасних правових знань та навичок роботи з клієнтом. Під стандартом якості надання БВПД варто розуміти нормативно-правове регулювання системи вимог до змісту, порядку і умов надання БВПД в інтересах її одержувача (клієнта). Так, Шестерніна Н.П. [7, с. 124] пропонує класифікацію стандартів якості надання БВПД, зокрема за видом процесу, в якому здійснюється надання БВПД (у цивільному процесі; адміністративному процесі; кримінальному процесі). За сферою поширення – загальні стандарти (ті, які характерні загалом для інституту БВПД) й окремі стандарти (окремі стандарти діють з урахуванням особливостей процесу, в якому здійснюється надання БВПД). За етапами надання БВПД виділено: а) стандарти якості БВПД під час досудового вирішення правових питань чи спорів, в умовах досудового слідства; б) стандарти якості БВПД під час судового процесу. Моніторинг якості надання адвокатами БВПД здійснюють Координаційний центр із надання правової допомоги та регіональні центри.

На сьогодні в Україні створюються дієві механізми надання послуг жителям України, а також інших держав, які перебувають під юрисдикцією держави за допомогою засобів електронних систем. Не є виключенням і надання таких послуг державними урядовими органами та системою БПД, і тому в даному магістерському дослідженні потрібно розглянути поняття

електронного урядування, його засобів та поняття сервісів системи БПД в цій системі.

Загалом перехід до електронного урядування відбувається в усіх сферах суспільного життя, де проходить взаємодія органів публічної влади, підприємців і населення. Він передбачає обов'язкову трансформацію всіх основних форм дій влади, забезпечуючи координацію та належну взаємодію всіх гілок влади – законодавчої, судової, виконавчої, а також підприємницького сектору, експертного середовища, громадянського суспільства тощо. Це дозволяє вирішити багато політичних, правових, фінансово-економічних, соціальних, управлінських, персональних, технічних і технологічних проблем.

Відповідно до Концепції розвитку електронного урядування в Україні, затвердженої Кабінетом Міністрів України 20.09.2017 р. №649-р, «електронне урядування» - це форма організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, прозорості та відкритості діяльності державних органів влади та органів місцевого самоврядування через використання ІКТ з метою формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб суспільства [8].

На практиці електронне урядування органів місцевого самоврядування здебільшого зводиться до електронного спілкування з населенням. Проте електронний уряд має сприяти вирішенню існуючих проблем в управлінні, а саме переходу від бюрократії до електронного документообігу. З метою підвищення прозорості та наближення її до потреб і запитів суспільства необхідно запровадити електронну форму спілкування з громадянами. Це відбувається поступово. В умовах сучасної побудови системи електронного урядування наша держава переживає трансформацію державного управління до європейських стандартів. Водночас перехід від традиційного державного управління до електронного має супроводжуватися відповідними змінами у розвитку українського суспільства. Подальше впровадження системи електронного урядування в Україні має призвести до еволюційного переходу від традиційного державного управління, тобто надання адміністративних послуг, до послуг державного управління з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (електронних послуг). Виходячи з цього ми вважаємо, що електронне управління це комплексна трансформація організаційних засад системи державного управління з використанням локальних ІКТ-мереж та сегментів глобальної мережі Інтернет, що забезпечує ефективну роботу органів державної влади та місцевого самоврядування в Інтернеті та сприяє максимально прозорій та зручній взаємодії з громадянським суспільством з актуальних питань.

Сервіси системи БПД це публічні послуги, які надає система БПД різноманітними способами та засобами, в тому числі і за допомогою Інтернет-мережі. Такі послуги мають здебільшого інформаційний характер, і є подібними до адміністративної послуги, що надається засобами електронного урядування. Відповідно до ЗУ публічні послуги представляються виключно державними органами влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, організаціями, установами, які знаходяться в їх управлінні .

Термін «публічні послуги» на думку Соломко Ю.І. воно впливає із загального поняття «публічне управління», яке, за сучасним трактуванням вітчизняних дослідників, пропонується як синтез державного та публічного управління. [9, с. 136]. Згідно із Стратегією розвитку інформаційного суспільства в Україні (затвердженою Кабінетом Міністрів України 15.09.2013 р. №386-р.), «електронна послуга» - це послуга, яка надана суб'єкту звернення в електронному вигляді із використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) [10]. Згідно Концепції розвитку електронних послуг в Україні (затвердженою Кабінетом Міністрів України 16.11.2016 р. №918-р), «електронна послуга» - це адміністративна, інша публічна послуга, що надається громадянам та організаціям в електронній формі за допомогою засобів інформаційно-телекомунікаційних систем [11].

Ми вважаємо правильною думку, що у складі послуг електронного адміністрування процес створення та реалізації адміністративних послуг органами державної влади з використанням ІКТ-технологій в умовах взаємодії електронної громадськості з державою [12]. Клименко І.В. вважає, що «електронна» послуга - це адміністративно-управлінський процес, який регламентується та надається в електронному вигляді через автоматизовану систему міжвідомчої інформаційної взаємодії. На думку Клименко І.В., «електронна» державна послуга - це нормативно закріплена послуга, яка надається органами державної влади громадянам, підприємствам, організаціям та іншим державним органам [13, с. 84].

Отже, як бачимо з вищезазначеного, електронні адміністративні послуги є адміністративними послугами, які реалізовані через технології електронного урядування: суб'єкт звернення замовив та отримав від суб'єкта надання адміністративну послугу безпосередньо в електронному вигляді. Разом з тим, електронні адміністративні послуги - це послуги, які отримав користувач, не виходячи з дому; всі етапи її отримання реалізовувались в електронному вигляді через функціонування «єдиного вікна», тобто: перелік та умови отримання адміністративних послуг; надавач адміністративних послуг, який має владні повноваження щодо її надання; повний перелік, норми та правила заповнення документів, які мають бути при отриманні адміністративних послуг; оплата або її відсутність при отриманні адміністративної послуги; крайні терміни надання (або ненадання) адміністративної послуги, перелік умов та законодавче їх обґрунтування для відмови (або затримці) у наданні адміністративної послуги - всі документи та інформація надаються в електронному вигляді. Користувач (суб'єкт звернення) може здійснити контроль на кожному етапі реалізації адміністративної послуги.

Види електронних інформаційних послуг визначаються «Порядком надання інформаційних та інших послуг з використанням електронної інформаційної системи «Електронний Уряд» існують такі види електронного подання інформаційної послуги [14]. Якщо говорити про послуги, які надає система БПД за допомогою своїх сервісів, то вони не відносяться до послуг електронного урядування, але при цьому є до них подібними. Такі послуги є консультативними, інформаційними, з надання ПД та послуги сприяння. Крім

того вони базуються на тих же принципах, що і електронні адміністративні послуги за допомогою електронного врядування. Так, можна виділити наступні принципи надання послуг БПД за допомогою сервісів БПД, які застосовуються також при наданні адміністративних послуг прийомами електронного врядування, що дозволяє вказати на схожість при отриманні таких послуг (вказані принципи в більшості базуються на статті 19 Міжнародного Пакту про громадянські та політичні права [15, с. 62],):

- принцип оперативності, доступності та зручності отримання послуг цілодобово або в робочі дні та години;
- принцип відкритості та прозорості надання таких послуг;
- принципи інформаційної безпеки та конфіденційності при наданні таких послуг;
- принцип орієнтації на запити та потреби населення щодо БПД, відповідно до тих правових питань, які виникають у суспільстві та продиктовані певними подіями;
- принцип обов'язковості оприлюднення інформації центрами БПД щодо своєї діяльності (на даний час таке розміщення здійснюється на офіційному сайті системи);
- принцип стимулювання та підтримки відкритості діяльності системи;
- принцип спрощеності доступу до інформації: інформаційні запити опрацьовуються оперативно і справедливо.

До сервісів системи БПД, які надаються засобами електронного зв'язку через мережу інтернет відносяться: особистий кабінет клієнта БПД, мобільні застосунки «Твоє пр@во» та «Безоплатна правова допомога», довідково-інформаційна платформа правових консультацій «WikiLegalAid», консультативні пункти, надання допомоги у доступі до сервісів Міністерства юстиції України, отримання письмових консультацій за допомогою соціальних мереж та ботів у месенджерах Телеграм <http://legalaids.gov.ua/telegram.html> та Вайбер <http://legalaids.gov.ua/viber.html>, які опрацьовуються в єдиній програмі HelpDesk. Саме за допомогою даних сервісів системи клієнти можуть отримати якісну правову інформацію чи консультацію а також отримати доступ до ВПД та електронних послуг Міністерства юстиції України.

Окремо слід зазначити про функціонування таких сервісів системи БПД як Платформа он-лайн навчання системи безоплатної правової допомоги [16], яка створена на базі робота мережі правових клубів «PRAVOKATOR». Це перша комунікаційна платформою серед державних установ. Дана мережа створена для професійного навчання та розвитку фахівців системи БПД, правників, адвокатів та будь-якої особи з метою мережування та об'єднання зусиль професійної правничої спільноти та експертного середовища. Вона передбачає виконання функцій обміну досвідом, генерування та впровадження інноваційних практик у сфері права. Тобто даний сервіс надає змогу людині, яка хоче підвищити свої професійні знання або правосвідомість отримати таку послугу безкоштовно, не виходячи з дому через мережу інтернет.

Отже, в системі БПД основними формами діяльності є надання БПД та правопросвітництво, тобто відбувається взаємодія надавача послуг правової

допомоги та кінцевого споживача таких послуг – отримувача послуг (громадяни України, іноземці, особи без громадянства, які перебувають під юрисдикцією держави). Саме надання БПД та підвищення правової свідомості громадян на сьогодні забезпечується різноманітними сервісами системи БПД, які діють на принципах, що притаманні принципам електронного урядування і відповідають принципам, на яких ґрунтується стаття 19 Міжнародного Пакту про громадянські та політичні права.

Висновки. У підсумку слід зазначити, що на шляху до демократизації українського суспільства та держави, розвитку громадянського суспільства, правової держави, з урахуванням євроінтеграційних процесів, інститут БПД стає в Україні сильнішим з кожним роком. Сучасні виклики, які ніхто не міг передбачити, посприяли максимально швидкій адаптації ЦНБПД до дистанційної форми роботи та зв'язку із суспільством через соціальні мережі, соціальні додатки та різноманітні засоби зв'язку. Відповідаючи сучасним тенденціям діджиталізації українського суспільства, інститут БПД успішно реалізував низку напрямків з он-лайн допомоги шляхом функціонування сервісів БПД та продовжує вдосконалення роботи в цьому напрямку.

Література:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини): Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ, Протокол від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
2. Резолюція 1466 Парламентської Асамблеї Ради Європи «Про виконання обов'язків та зобов'язань Україною»: Резолюція, Міжнародний документ від 05.10.2005 № 1466 (2005). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_611?nreg=994_611&find=1&%20%20text=%E1%E5%E7%EE%EF&x=5&y=6#Text.
3. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#n4174>
4. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#n38>
5. Про внесення змін до Положення про центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги: Наказ Міністерства юстиції України від 10.03.2015 № 329/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0266-15/ed20150317#n13>
6. Про затвердження Положення про Наглядову раду Координаційного центру з надання правової допомоги: Наказ Міністерства юстиції України від 14.08.2019 № 2551/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0932-19#Text>.
7. Шестерніна Н.П. Гарантії та стандарти якості надання безоплатної вторинної правової допомоги в Україні. ВІСНИК НТУУ «КПІ». *Політологія. Соціологія. Право*. Випуск 1 (41) 2019. С. 120-125
8. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження КМУ від 20.09.2017 р. № 649-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80>.
9. Соломко Ю.І. Електронне урядування: поняття, сутність, принципи та напрями розвитку. *Ефективність державного управління: зб. наук. пр. Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України*. Львів : ЛРІДУ НАДУ. 2018. Вип. 2 (55). С. 135-143.

10. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 року №386-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80#Text>.
11. Про схвалення Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2016 року №918-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/918-2016-%D1%80#Text>.
12. Кабмін та ЄС підписали Програму підтримки цифрової економіки в Україні на 25 млн євро. URL: <https://ua.112.ua/ekonomika/kabmin-ta-yes-pidpysaly-prohramu-pidtrymky-tsifrovoi-ekonomiky-v-ukraini-na-25-mln-ievro-525337.html>
13. Клименко І. В. Електронні послуги : навч. посіб. / за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н. В. Грицяк. К. : НАДУ при Президентові України, 2014. 100 с.
14. Порядок надання інформаційних та інших послуг з використанням електронної інформаційної системи «Електронний Уряд» : Наказ Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 16 серпня 2003 року № 149. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1066-03#Text>.
15. Електронне урядування в Україні: аналіз та рекомендації. Результати дослідження / за ред. І. Г. Малюкової. К. : ТОВ «Поліграфі-Плюс», 2007. 254 с.
16. Платформа дистанційного навчання системи безоплатної правової допомоги. URL: <https://academy.legalaid.gov.ua/?redirect=0>

References:

1. Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod (z protokolamy) (Yevropeiska konventsiiia z prav liudyny) [Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms]: Rada Yevropy; Konventsiiia, Mizhnarodnyi dokument, Protokol vid 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text. [in Ukrainian].
2. Rezoliutsiia 1466 Parlamentskoi Asamblei Rady Yevropy «Pro vykonannia oboviazkiv ta zoboviazan Ukrainoiu» [Resolution 1466 of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe "On the fulfillment of duties and obligations by Ukraine"]: Rezoliutsiia, Mizhnarodnyi dokument vid 05.10.2005 № 1466 (2005). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_611?nreg=994_611&find=1&%20%20text=%E1%E5%E7%EE%EF&x=5&y=6#Text. [in Ukrainian].
3. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]: Zakon vid 28.06.1996 № 254k/96-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#n4174>[in Ukrainian].
4. Pro bezoplatnu pravovu dopomohu [On free legal aid]: Zakon Ukrainy vid 02.06.2011 № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#n38>[in Ukrainian].
5. Pro vnesennia zmin do Polozhennia pro tsentry z nadannia bezoplatnoi vtoryynnoi pravovoi dopomohy [On amendments to the Regulation on centers for providing free secondary legal assistance]: Nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy vid 10.03.2015 № 329/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0266-15/ed20150317#n13>[in Ukrainian].
6. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Nahliadovu radu Koordynatsiinoho tsentru z nadannia pravovoi dopomohy [On the approval of the Regulation on the Supervisory Board of the Coordination Center for the Provision of Legal Aid]: Nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy vid 14.08.2019 № 2551/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0932-19#Text>. [in Ukrainian].
7. Shesternina N.P. (2019) Harantii ta standarty yakosti nadannia bezoplatnoi vtoryynnoi pravovoi dopomohy v Ukraini [Guarantees and quality standards of providing free secondary legal aid in Ukraine]. *VISNYK NTUU «KPI». Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo. Vypusk 1 (41) S. 120-125*[in Ukrainian].
8. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku elektronnoho uriaduvannia v Ukraini [On the approval of the Concept of the development of e-government in Ukraine]: Rozporiadzhennia KМУ vid 20.09.2017 r. № 649-r. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80>. [in Ukrainian].

9. Solomko Yu.I. (2018) Elektronne uriaduvannia: poniattia, sutnist, pryntsyipy ta napriamy rozvytku [Electronic governance: concept, essence, principles and directions of development]. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*: zb. nauk. pr. Lvivskoho rehionalnoho instytutu derzhavnoho upravlinnia Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezidentovi Ukrainy. Lviv : LRIDU NADU. Vyp. 2 (55). S. 135-143. [in Ukrainian].
10. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku informatsiinoho suspilstva v Ukraini [On the approval of the Information Society Development Strategy in Ukraine]: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15 travnia 2013 roku №386-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80#Text>. [in Ukrainian].
11. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku systemy elektronnykh posluh v Ukraini [On the approval of the Concept of the development of the system of electronic services in Ukraine]: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16 lystopada 2016 roku №918-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/918-2016-%D1%80#Text>. [in Ukrainian].
12. Kabmin ta YeS pidpysaly Prohramu pidtrymky tsyfrovoy ekonomiky v Ukraini na 25 mln yevro [The Cabinet of Ministers and the EU signed the Digital Economy Support Program in Ukraine for 25 million euros]. URL: <https://ua.112.ua/ekonomika/kabmin-ta-yes-pidpysaly-prohramu-pidtrymky-tsyfrovoy-ekonomiky-v-ukraini-na-25-mln-ievro-525337.html>[in Ukrainian].
13. Klymenko I. V. (2014) Elektronni posluhy : navch. posib [Electronic services: training. manual]. / za zah. red. d-ra nauk z derzh. upr., prof. N. V. Hrytsiak. K. : NADU pry Prezidentovi Ukrainy, 100 s. [in Ukrainian].
14. Poriadok nadannia informatsiinykh ta inshykh posluh z vykorystanniam elektronnoi informatsiinoi systemy «Elektronnyi Uriad» [The procedure for providing information and other services using the electronic information system "Electronic Government"]: Nakaz Derzhavnoho komitetu zviazku ta informatyzatsii Ukrainy vid 16 serpnia 2003 roku № 149. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1066-03#Text>. [in Ukrainian].
15. Elektronne uriaduvannia v Ukraini: analiz ta rekomendatsii (2007) [Electronic governance in Ukraine: analysis and recommendations] Rezultaty doslidzhennia / za red. I. H. Maliukovoi. K. :TOV “Polihrafi-Plius”, 254 s. [in Ukrainian].
16. Platforma dystantsiinoho navchannia systemy bezoplatnoi pravovoi dopomohy [Distance learning platform of the free legal aid system]. URL: <https://academy.legalaid.gov.ua/?redirect=0>[in Ukrainian].